

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

Mintis

Nr. 161
PENKTADIENIS
1946 M. RUGSĖJO MĖN. 6 D.
I METAI

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRASTIS

Maziesiems neaiški didžiųjų kalba

Londonas. Ryšium su taikos kongreso 6 komisijų pasitarimais „Times“ korespondentas rašo: Pasitarimai parodė, kad 4 užsienio reikalų ministrai nuodugniai gildena visus atskirus taikos sutarčių projektus. Iš kitos pusės, mažųjų tarpe vyrąja jusmas, kad didžiosios valstybės nepakankamai aiškiai suredagavo įvairias klauzulės. Taip samprotauti pagrindą davė vieno papildomo siūlymo prie vienos klauzulės Italijos sutartyje dėl reparacijų mokėjimo Tarybų s-gai atmetimas. Suomijos sutarties komisijoje sovietų atstovas Vyšinskis pareiškė, jog Prancūzija negalinti turėti sprendžiamojo balso, nes nekariavusi su ja. Priešingas Prancūzijos siūlymas buvo priimtas 6 balsais prieš 5. Vyšinskis pareikalavo jo nuomonę dėl Prancūzijos sprendžiamojo balso įprotokoluoti ir įspėjo, kad jo galiojimą ginčys kitame posėdyje.

BYRNESO VIZITAS VOKIETIJAI

Londonas. JAV užsienio reikalų ministris Byrnesas iš Paryžiaus išvyko trumpo vizito į Berlyną. Grįždamas ketvirtadienį Stuttgarte pasakys svarbią kalbą apie JAV pažūras į Vokietijos ateitį. Į tą kalbą pakviesti Tarybų s-gos Prancūzijos ir D. Britanijos karinių valdžių šefai Vokietijoje drauge su savo pavaduotojais.

SKŪS AMERIKA DĖL LAIVŲ NEGRAŽINIMO

Londonas. Ziniomis iš Belgrado Jugoslavija rengiasi įteikti JT saugumo tarybai skundą prieš JAV dėl atsisakymo atiduoti kadaise Jugoslavijai priklausiusių, vokiečių zagrobtų ir dabar esančius amerikiečių zonoje Austrijoje 171 Dunojaus laivybai skirto laivo.

Arti susitarimo Triesto klausimu

Paryžius. Užsienio reikalų ministerių pavaduotojai rugsėjo 3 turėjo pasitarimą, kuriame peržiūrėjo ir tvarkė daugelį taikos sutarčių projektų papildymą.

Užsienio reikalų ministerių tarybos posėdyje viešpatavo pasitikėjimo atmosfera. Vyšinskis atstovavo Molotovui, kuris iki šiol dar nėra grįžęs iš Maskvos.

Karinėje komisijoje visų keturių užsienio reikalų ministerių vardu buvo pareikšta, kad jie sutinką palankiai svarstyti kitų sąjungininkų pretenzijas į atliekamą Italijos karinę medžiagą.

Pagrindinis įvykis buvo atidarymas debatų Triesto ir Italijos Jugoslavijos sienos išvedimo klausimu. Pirmas kalbėjo Čekoslovakijos užsienio reikalų ministris Masarykas. Jis pareiškė, kad Čekoslovakija labai dangi dalyvaujanti šiuose pasitarimuose, kadangi Triestas yra tas uostas, per kurį eis žymi Čekoslovakijos užsienio prekybos dalis. Dėl siūlymų į Triesto laisvąją sritį išvesti koridorių Masarykas pareiškė: Šitas

KRUVINI SUSIRĖMIMAI BOMBĖJYJE

Londonas. Bombėjyje vėl įvyko susirėmimų tarp indų ir muzulmonų. Susirėmimai išsiplėtė net europiečių kvartaluose. Oficialiai pranešama: Rugsėjo 4 d. rytą 6 val. buvo 123 asmenys užmušti ir daugiau kaip 400 sužeista. Paspirties į miestą atgabenta britų ir indų kariuomenės dalinių. Muzulmonų ligos pirmininkas Jinnah pareiškė, kad jo nurodymai mohometonams vengti rimties trukdymų tebegalioja. Provincijose tokius pat nurodymus davė vietiniai vadai.

GRAIKIJA NEGRAŽINS ATSAUKTŲJŲ SUVARŽYMU

Londonas. Ministerio pirmininko pavaduotojas Atėnuose pareiškė, kad Graikijos vyriausybė neketina gražinti prieš rinkimus atšauktųjų suvaržymų. Bet jei pasitaikytų viešosios rimties ir tvarkos drumstimų, tai tokiu atveju jos būtų vėl gražintos.

Graikija ketinanti okupuoti Albaniją — sako Gromyko

Naujorkas. JT saugumo taryba Ukrainos atstovo skundą prieš Graikiją į darbų tvarką įtraukti nutarė 7 balsais prieš 2. Prieš balsavo Britanijos ir Olandijos atstovai. Australija susilaikė.

Amerikos atstovas pasakė, kad jos vyriausybė iš principo remia tautų teisę saugumo tarybos dėmesį atkreipti į būvi, kuris gali būti laikomas pavojingu pasaulio taikai. Tačiau jei saugumo taryba ras skundą esant nepagrįstą arba piktos valios, tada jis turi būti atmetamas. Forumas neturėtų būti piktnaudžiaujamas propagandos tikslams.

koridorius eity per sritį, kur beveik vieni jugoslavai gyvena. Prašė prisiminti Lenkijos koridorių ir kas vėliau iš to pasidarė. Jis remiasi Jugoslavijos pakeitimo siūlymą.

JAV vardu senatorius Connelys pareiškė, jog Amerika nori, kad Triestui su sritimi būtų sudaryta tokia valdymosi forma, kuri būtų priimtina tiek Italijai, tiek Jugoslavijai.

PAPILDOMAS MAISTAS MIESTO VAIKAMS

Londonas. Ruhro srities vokiečių vaikams gaus papildomą maistą. Produktus tam reikalui suaukojo airiai. Nuo šios savaitės pradžios kai kuriuose Ruhro srities didmiesčiuose vokiečių vaikai gaus papildomai apie 300 kalorijų. Skirstymui vadovauja tarptautinis, o atlieka jį vokiečių Raudonasis kryžius ir vietinės gerovės organizacijos.

MIURNBERGO BYLOJE RUOSIAMAS SPRENDIMAS

Londonas. Miurnbergo byloje teisėjų kolegija, pirmininkaujant teisėjui Lawrencei, susirinko sprendimo ruošti. Sprendimo laukiama rugsėjo 23 d

REZERVUOTUMAS DĖL PROFESINIŲ S-GŲ SULIEJIMO

Londonas. Anglų spauda gyvai komentuoja visuomenės nusteimą versti darbininkus, priklausančius mažoms profesinėms sąjungoms arba ir visai lig šiol nepriklausiusiems jokioms organizacijoms, stoti į jų įmonėje žymiausių savo skaičiumi profesinę sąjungą. Tuo norima likviduoti mažesnes profesines sąjungas ir palengtinti darbininkams savo reikalų apsaugą per stipriausias ta apsauga besirūpinančius vienetus. Tačiau dalis spaudos šią vyriausybės nusistatymą kritikuoja, įrodinedama, jog tuo tenorima laiduoti stambesnėms organizacijoms monopolinį būvi, ir pakelti darbo discipliną per daugiau susigyvenusias su darbdaviais darbininkų profesines sąjungas. Gė monopoliniu įtakų kūrimas galės darbininkams vietoje pliuso suteikti tik minusą, nes tuo būdu stambūs vienetai pamesią kontaktą su savo nariais.

Sovietų atstovas Gromyko pareiškė, kad visomis sunkenybėmis Balkanuose esąs kaltas fašistiškas judėjimas Graikijoje, kuris veikia su Anglijos žinia. Graikija ketinanti okupuoti Albaniją ir ginkluotą gaujų pagalba provokuojanti pasienio incidentus su albanais.

Britanijos atstovas Sir Alexanderis Caddoghanas atsakė: Ta mintis, kad Bevinas Britanijos dalinius vertičias paremti fašistišką judėjimą prieš profesines sąjungas arba leidžias jomis disponuoti, yra tokia keistai juokinga, jog niekas negalėtų rimtai jos pagalvoti. Jis nenoris užbėgti debatams dėl Ukrainos skundo už akių, bet jis esąs griežtai priešingas tam, kad dėl neramumų Balkanuose kaltė būtų suverčiama Anglijai.

NEUTRALUMAS BET KURIA KAINA

Londonas. Sveicarijos užsienio reikalų ministris pareiškė, kad vyriausybė, pirm oficialiai prašydama priimti JT nariu, įsitikins, ar JT norės pripažinti specifinį Sveicarijos, kaip neutralios valstybės, būvi. Galima neabejoti, kad Sveicarijos gyventojai balsuotų prieš įstojimą nariu, jei jos neutralumas nebūtų pakankamai pripažįstamas.

MAZESNĖS PIENO PRODUKTŲ IR MĖSOS NORMOS ŽIEMĄ

Londonas. Maisto normavimo departamento vedėjas paskelbė, kad žiemą turės būti sumažintos kai kurios maisto normos, tarp jų pieno, pieno produktų ir mėsos normos. Normų mažinimas turės būti daromas ne dėl transporto sunkumų, bet dėl pačių produktų stigliaus.

Puvimo grybelis šiltai jaučiasi

Degtindariai, vagiškai, mušėjai Lietuvoje niekada nepakildavo ne tik į viršaičius, bet ir seniūnus, taip pat ir į jokiais kitas garbingas vietas. Jeigu jau kartą kritai, tai doru darbu gali ir privalai užsidirbti duoną, bet atsakingesnių pareigų niekas ne negalvos pavesti tau. Šitoks vėl išaukštintas buvo nebent tų okupantų, kurie rėmėsi visokiais pasturlakais ir padugnių gaivalais, nes jiems tiko ir tinka visi, kurie nesvyruodami gali nusikalsti ir prieš savo tautą, ne tik prieš ta tautą nuosavybę ar sveikatą.

...tsidūrė ištrėmė, kažkaip nebetekome to jautrumo, kurį turėjome būdami namie, jautrumo moralinėms normoms. Kas plaukia ir nori plaukti į viršų, tegu sau plaukia, mes ne nemanome kliudyti. Todėl nenuostabu, kad atsitinka gana keistų dalykų, kokių Lietuvoje mes nebūtume pakentę.

Žiūrėk, nežinomos praeities žmogelis, einąs stovykloje tokias pareigas, kurios susijusios su visiems skirstomų materialinių gėrybių dalijimu nedviprasmiškai paguamas samagoną gaminant. Kad nebūtų bereikalingo trynimosi, už tai jis palieka nenubaustas ir tebeina savo pareigas toliau. To dar maža: paaiškėja, kad dalis tų jo dalmųjų gėrybių patenka ne ten, kur reikia, bet šis jau dvigubai nusikaltęs žmogus pareigose nepajudinamas. Pridėkime dar tai, kad jis ne kartą girtas dalyvavo muštynėse, tad neigiamų ir jau veiksmais pašreikšusių ypatybių tikrai nemaža kolekcija, bet šalia tų bendruomeninių jis dar gauna rimtas visuomenines pareigas, kurių čia aiškiau neminėsimė tik dėl to, kad tai liečia vieną organizaciją. Man rodos, kad Lietuvoje būtų užtekę vieno kurio nors veiksmo (degtindarystės, vagystės ar muštynių) pradėti abejoti žmogaus moraliniu vertumu, jo garbingumu. O šandien tai normalu ir bendruomenės ir jų vadovybėms.

Kaip galima pasitikėti tokiu policininku, kuris vakarykščiu nutvertas samagoną varant, kuris kelis kartus girtas buvo įsivėlęs į muštynes? O gal jis, užuot įspėjęs kitus, pasinaudodamas savo pareigų priedanga, ir vėl mėgins sunkti? Kaip jam gali būti patikima tvarkos priežiūra, jei jis pats kėlė muštynes?

Kad vakarykščias samagono virėjas imtu vadovauti pavasarininkams ar jaunaliutuviams, niekada Lietuvoje neteko girdėti. Čia kažkaip ir į tai niekas nekreipia dėmesio, tik svarbu, kad būtum veržlus siekdamas savo tikslo. Man gėda apie tai galvoti, o juo labiau kalbėti, kad šen ar ten samagono varymas suderinamas su jaunimo vadovo pareigomis. Kaip keistai skamba tai: samagono rauėjėjas vadovauja jaunimui! Pagaliau dievai nemato su tuo skambėjimo keistumu, tik jau gera iš tokių reiškinijų nėra ko laukti. Kažkas siaubinga, bet taip yra, ir į tai žiūrėma, kaip į pakenčiamus ir normalius dalykus.

Visi tie reikalai rodo mūsų bendruomenės sąžinės ir budrumo atbukimą. Tik čia prie

NAUJA NERAMUMŲ BANGA INDIJOJE
Londonas. Indijoje vėl prasidėjo nauji neramumai. Neramumų priežastys — musulmonų demonstracijos dėl Pandito Nehraus (Kongreso partijos pirmininko) sudaryto kabineto įvesdinimo į pareigas. Per juo trečia diena vyko demonstracijos ir rėmėsi už mūstą 89, sužeista 350, suimta 1000.

to priėjome, apsisėlėme ir ne tik nesijaudiname, bet pradėdame normaliais dalykais laikyti. O taip neturėtų būti. Pagaliau kas tų dalykų turi žiūrėti? Ar laikraščiai? Jie, rodos, kalba, bet viską nepatogu ir iškelti, kaip ir šiuo kartu man, nes teleidžiu sau kalbėti tik apie neaiškius dalykus, šaukdamas dėmesio tų, kurių prievolė žiūrėti. O žiūrėti pareiga yra vietinių mūsų bendruomenės komitetų.

Vis dėlto tokie nemieli dalykai vyksta, ir niekas jų nemato ar neranda reikalo manyti. Ką daro mūsų komitetai vietose, apskrityse, stovyklose? Dažniausia miega. Miega

Mūsų Universitetas Hamburge veikia

Prieš kurį laiką buvome gavę iš mūsų korespondento anglų pranešimą, kad Baltijos universitetas Hamburge yra uždarytas. Pasitikėdami korespondento objektyvumu, tą žinutę idėjome, tačiau pasirodė, kad ji buvo parašyta ne iš patikimų šaltinių, bet iš pasklidusių netikslių gandų. Šia proga atitaisydami tą žinutę, norime skaitytojus plačiau painformuoti apie Hamburgo universiteto veiklą.

Universitetas ne tik nėra uždarytas, bet yra britų ir Unros atsakingų pareigūnų moraliai remiamas, rodomas didesnis juo susidomėjimas ir pritarimas. Mokslo darbas universitete eina intensyviai. Lietuvių sektoriuje dabartiniu metu dirba 30 profesorų; pajėgos yra sutelktos stipriausios, visi senieji Kauno ir Vilniaus universitetų profesoriai. Universitete veikia humunitarinių mokslų, teisės ir kt. fakultetai. Jame studijuoja 350 lietuvių, iš viso per 1000 pabaltijiečių. Universitetas yra tapęs dideliu lietuvių inteligentų moksliniu ir kultūriniu centru.

Universitetas gavo daug vertingų mokslinių knygų ir žurnalų iš Amerikos, kur lietuvių iniciatyva yra sudarytas bendras pa-

ir šnarpščia, o pabudę dairosi, ar patogus guolis, ar dar galima patogiai miegoti toliau. Visa nelaimė, kad dažnai ir juos patenka ne bendruomeniškiausi ir rūpestingiausi žmonės, bet visokie memės, cacės ir karjeristai, taigi tie, kurie nori prasiveržti į priekį, bet jų tikslas yra ne bendruomenės reikalai. O bendruomenėse tuo tarpu jau vyksta visiškai legalūs puvimio pradžia. Jeigu kelios puvančios bulvės yra maišo paviršiuje, tai tokių niekas ir neperka; jeigu jos pasislėpusios lieka neišmestos, tai nuo jų ir kitos užsikrečia, o jei tokių neatrenkame, tai ilgainiui ir visos ar bent didžioji dauguma sugenda, nueina niekais.

S. Balt-gis

baltijiečių komitetas Pabaltijo universitetui rėmti.

Universitete dabar vyksta antrasis semestras, kuris baigsis rugsėjo 30 Gračiasis seną. Tuo tarpu universitetui leistas studentų kontingentas (1000) yra užpildytas, tačiau stengiamasi gauti leidimą šį kontingentą padidinti. Tokiu būdu nuo III-jo semestro pradžios gali atsirasti laisvų vietų, į kurias pirmo eilėn bus kviečiami aspirantai, kurie jau yra užsiregistravę ir kurie laukia eilės priimami. Universitetas mūsų jaunimui yra svarbus mokslo židinys, kuris paruoš Lietuvos tinkamų specialistų, ypač lituanistų, kurių negali paruošti svietimi universitetai. Taip pat ir kitos mokslo šakos paruos naujų jėgų, kurios bus labai naudingos ateitai.

Brangindami aukštąjį mokslą, anaipol neturėjome jokių blogų tikslų, skelbdami aną klaidingą žinutę, kurią dabar atitaisomė, džiaugdamiesi, kad mūsų universitetas ir toliau veikia ir linkėdami jam sunkiose sąlygose su atsėdėjimu dirbti Lietuvos mokslo pažangai.

— m.

Galybės pagrindai ir jų proporcijos

(Ištrauka iš A. J. P. Taylora straipsnio „Ko nori Rusija?“ Londoniškiame savaitraštyje „The Listner“).

Sovietai ne tik tolydžio bijo naujo užpuolimo, bet jie taip pat suvokia savo krašto pramonės silpnumą. Apie tuos dalykus kalbant reikia pasakyti, kad tai nėra spėliojimai ir nervingumas. Tereikia tik palyginti keletą skaitmenų: Tarybų s-ga turi apie 190 mil. gyventojų prieš D. Britanijos 45 milijonus ir Amerikos 140 milijonų. Bet didelis gyventojų skaičius yra silpnybės, o ne stiprybės žaltinis, jei kraštas neturi atitinkamai pramonės pagalbinų šaltinių. Paimkime, pavyzdžiui, anglų, kiekvienos galybės rūšies pagrindą: 1940 m. Tarybų s-ga iškasė 166 mil. to anglies, toks skaičius, kuris dėl vokiečių sunaikinimų tikrai turi būti nupuolęs lig 120 mil. to. Anglijoje iškasama apie 200 mil. to metuose, ir mes manome, kad prarandame savo pozicijas kaip didžioji valstybė, jei mūsų anglies produkcija nupuola žymiai žemiau už šitą skaičių, o Amerikos produkcija 1944 m. buvo 620 mil. to.

O paskum plienas, tie visos baimės ir

ūkinės stiprybės griaučiai. Sovietai 1940 m. pagaminė 18 mil. to, bet karo veiksmai ypačiai stipriai sužalojo tas sritis, kuriose plienas gaminamas, ir būtų nuostabu, jei jo gamyba dabar prašuktų 12 mil. to; gal būt, ji tesiekia tik 10 mil. to. Gi mes manome, kad vokiečius labai suvaržome, jiems teleisdami tik 7 mil. to metinės produkcijos. D. Britanijoje pagaminama 13 mil. to, o Amerikos plieno produkcija 1944 m. siekė 81 mil. to.

Na, tiesa, Tarybų s-ga turi naftos, kurios D. Britanija kaip žinoma, visai neturi. Bet Tarybų s-ga 1940 m. produkavo naftos 34 mil. to, o Amerika 1944 m. — ne mažiau kaip 227 mil. to. Tai yra nuogi skaičiai, į kuriuos negalima neatsižvelgti. Reikia turėti omenyje, kad 1/3 Rusijos buvo vokiečių visai sunaikintas ir kad jų padarytąjį nušaubimą palyginus su labiausiai nukentėjusiomis Vokietijos dalimis, pastarosios atrodo visai žmoniškai. O paskui sovietai neteko 10 ar 15 mil. nukautų, kiek buvo sužeista, nežinoma, bet be abejo buvo padaryta baisiausių nuostolių, kokių istorijoje negirdėta.

J. Svaistas (3) Paskutinį kartą tave klausiu (ištrauka iš romano)

Po trumpų pamaldų bažnyčioj karstas pamažu lingavo į paskutinę poilsio vietą. Varpai graudžiu, ilgisio pilnu gaudimu nuolat kartojo: „To-link, Die-ve, tą ne-lai-me.“ Taip butkūniečiai suprato ir jautė savo varpų kalbą. Varpai jiems buvo gyvi ir visuomet artimos nuotaikos. Iškilmingais, dvasios pakilimo momentais jie kitaip kalbėdavo: „Zen-gia Kris-tus, lai-min ša-lį.“

Iš anksto jau buvo žinoma, kad klebonas kapinėse pasakys pamokslą. Padėjus karstą prie šviežiai iškastos gelsvo, drėgno smėlio duobės, visų nekantriai buvo laukiamas tasai pamoklas, ir visi, viens kitą spausdami, stengėsi kuo arčiau atsistoti.

Bendroje spūstyje Anelė beveik visai ant krašto duobės buvo užvaryta. Nors valingai vengė nežiūrėti į kleboną, tačiau judviečių žvilgsniai nejučiomis susidūrė. Klebono žvilgsnis buvo rūstus ir priekaištingas.

Tą pat akimirka blykstelėjo jai kitas-džiugas, malonus, laimingas - žvilgsnis, kai prie vestuvių stalo klebonas pasakė: „Prieš mus rinktinė pora, žengianti į naują ir gražų gyvenimą. Drašiai sakau gražų“. Ūmai tie du tarpai susijungė ir be galo skausmingai sugniaužė Anelės širdį. Ji tyliai, nenumaldomai pravirko. Susikniaubusi, palinkusi, pro ašaras ir sąžinės grūojimus ji tematė vien tik giliai klaikią duobę.

Klebonas persižegnojo ir jausmingai, nesukubėdamas vedė žodį po žodžio, leisdamas kuo ilgiau paviešėti kiekvieno sieloj.

— Mieli broliai ir seserys Kristuje! Šiandien turime nepaprastą įvykį ir nepaprastais laidotuvės. Mūsų dienoms ypačiai tinka švento Mato evangelijos žodžiai iš tryliktojo perskyrimo, punktas dvidešimt penktas: „Bet žmonėms bemiegiam, atėjo jo neprietai-lius, pasėjo kviečiuose raugių ir nuėjo sau“.

— Taip, dangiškasis šeimininkas, Viešpats Jėzus, paliko žmonėms gerą dirvą ir gerų sėklų, šėtonas, jo neprietai-lius, pasinaudojo Kristaus darbininkų nuovargių ir tarp geros sėklos toje pat dirvoje prisėjo visokių piktybių.

— Šiandie velniais mes nebėtikim, bet jų yra ir labai daug. Šiandie velniai nebe raguoti ir uodeguoti, bet tie patys žmonės, dažnai net visai neslykštaus pavidalo. Pikiausias šėtono iškilmingas yra bolševikai. Jų valdžios ir galybės, dėkui Dievui, nebeturime, tačiau šėtoniškoji bolševikų sėkla pasiliko. Ji auga ir plinta, ji gafi ir daug pikta daro.

— Kieno gi pagaliau, jei ne tos šėtoniškos sėklos auka yra dabar mūsų laidojamas Antanas Adomonis?

— Darbštus, tvirtas žmogus, pačiame subrendime, pilnas jėgų, gerų sumanymų, naudingas ne tik savo valsiūči, bet ir visam mūsų kraštui, netikėtai žūva. Bėt kaip? — niekšiška, iš pasalų nužudomas ir, kaip koks bestija, pametamas miške, kad nė žymės nė kapo neliktų. Tai tikras ir būdingas bolševikinio padaro darbas... Juk kas gi bolševikui laužyti pagrindinį Dievo įsakymą — neužmušk! Juk jam nieko šventa nėra. Jis jokios doros ir jokių varžtų nepripažįsta.

— Dar liūdnlau, kai šitas bolševikiškas vaisius tarpsta ir noksta mūsų tarpe, mūsų pastogėj ir mūsų žemės sulčių palaikomas. O viso šito išdava štai — šis karstas.

— Gafi būti, kad ir tas pats bolševikiškas žudikas dabar stovi čia pat su mumis ir

paniekinamai šaiposi nenubaustas. Bet tegu jis per daug nesidžiaugia ir nesišaipto. Joks piktas darbas, priešingas Dievo įstatymams, neliko ir neliks nenubaustas. Gali atsistoti, kad jis išvengs bausmės, bet neišvengs jo vaikai ar vaikaičiai, ar kiti palikuonys. Teisybė savo atpildo niekada nedovanosi!

Klebonas pats nejuoto, kaip įsikarsčiauvo ir toli nuėjo su savo pamokslu. Kai kurie stebėjosi ir ne visai suprato tas intencijas, kurios sudarė pagrindą. Daugelis, ypač vietiniai, labai atsidėję klausėsi. Viskās jiems buvo aišku, pamokoma ir rimtas įspėjimas.

Henrikas Nagys

Laiškai mano draugams tėvynėje

Parėmęs galvą ant rankų, klausau, kaip lietus srovena — Mano rankos tuščios ir sunkios — ir toks šaltas svečimas namas . .

Kaip keleivio pavargę žingsniai, kurs paklydo naktį ir vėjauose — iškankinta širdis mano tvinksi . . Argi tokius žodžius aš norėjau,

draugai mano brangus, rašyti jums, palikusiems žemėj gimtojoj? Bet ranka svyrinėja ir klysta

ir raides tokius liūdnas vedžioja, kaip nuvytusius rudenio stagarus . . O lietus . . O vienatvė . . O vakaras . .

Nurodęs keletą pavyzdžių bei palyginimų, pagaliau pritaikė baigiamąjį sakinį. Po pamokslu ir užduotų poterių graudingai užgiedojo „Viešpaties Angelas“. Visi pagavo tą lengvą, graudžią melodiją ir traukė nuoširdžiai. Karstas tuo metu, atsimusdamas į kraštus ir dundėdamas, grimzdo į duobę. Klebonas pirmasis priejo prie smėlio krūvos, kad atliktų paskutinę miruslajam paslauga-uzbertų tris saujas žemių. Eidamas jis taip taikė, kad arčiau Adomonienės atsistotų.

Berdamas žemę pūsgarsiai, bet su įtaiga paklausė:

— Anelė! Čia tavo vyras?

Anelė smarkiai krūptelėjo, pasuko ašaromis žvilgančias akis ir griežtai nukratė galvą.

— Ne! Ne mano!

Klebonas vėl tvirtinamai paklausė:

— Anelė! Kam be reikalo ginies? Juk visiems labai aišku, kad čia tavo vyras!

Anelė irgi griežtesnė tapo:

— Sakau, kad ne mano!

Klebono balsas ypatinai, kaip koks pra-keikimas smogė:

— Anelė! Trečią ir paskutinį kartą tave klausiu: ar čia tavo vyras? Daugiau tave paklaus tik visa žinąs Aukščiausias paskutiniojo teismo diena.

Anelė staiga išsitiesė, sustangrėjo. Akys pasidarė sausos ir šaltos, kaip žiemos dangus. Skausmas ir sąžinės graužimas dėl visų įtarinėjimų ir persekiojimų praško ją pačią ir nebetylpo jos sielos tūryje. Garsiai, kaip pabludusi, ji suriko:

— Trečią, paskutinį ir daug kartų sakau, kad čia ne mano vyras! Atstokit, pagaliau, nuo manęs su tuo lavonu! Jei norit, tai aš jums tikrai savo vyrą parodysiu! Eikim!

Dabar ir klebonas ir kiti, arčiau stovį, apstulbo. Toliau kilo sąmyšis ir bruzdesys. Keletą valandėlių tvlu ir nyku buvo prie duobės, kaip bombai staiga smarkiai spro-

gus ir visus pritrenkus. Giesmė nutrūko. Niekas žemių nebebėrė.

Atsipeikėjęs klebonas skubiai vilkosi bažnytinis rūbus ir bruko juos vargonininkui. Čia pat tylūs, apglumę spoksojo Adomonio bičiuliai — Rimonis, Sinkūnas, Paliepis. Prie jų telkėsi kiti butkūniečiai.

Kai klebonas nusirengė ir kiti liudytojai jau buvo pasiruošę, Anelė pustekinė pasileido nemų link. Kieme paljėpė vyrams palmi lopetas ir dalbą. Paskum nusivedė į kluoną. Čia parodė, kad nuverstų šalinės šiaudus. Kertėje liepė laužti aslą ir kastį žemę.

Maždaug pusantro metro gilumoje buvo aptiktas lovyis, lėntomis užklotas. Lentas nubloškus, pasirodė tikrasis Adomonio lavonas.

Anelė ir čia pasiliko tokia pat, kaip paskutinį momentą kapinėse. Šalta ir gana abejingai pasakė:

— Štai dabar viskas, ko iš manęs norė-jote. Galit suimti ir atiduoti teismui.

Siurpulingai drėbėdamas, visas išbalę paklausė Sinkūnas:

— Tai kas gi tai padarė? . . .

— Aišku, kad tasai šėtonas, apie kurį kalbėjo klebonas.

— Vadinas, Naujokas? . . .

— Prikelė vidunaktį Adomonį ir suvaldino tarytum į tvartą būtų vagys įsilaužę. Adomonis patikėjo ir skubiai bėgo. Tvirtą tarpduryjė tvojo kirviu į galvą ir sudorojo.

— Vadinas!, žinojai ir nieko nesakei! . . .

— Kad visą laiką apsėdęs buvo. Dabar jau baigta . . .

Po klaiikos visus sukauščiusios tylos valandėles Anelė pridėjo:

— Nebėr Adomonio, nebėr ir man gyvenimo. Suėdė šėtonas . . .

(pabaiga)

Vydūnas skautų iškilimėse

Liubekas. Rugsėjo 24 d. Liubeke skautai paminėjo vienerių metų savo įsikūrimo sukaktį. Į iškilmingą sueigą be gausių svečių atsilankė ir rašytojas Vydūnas, kurį šiltu žodžiu Liubeko visuomenės vardu pasveikino Venslauskis. Gerb. svečias pasakė energingą kalbą, išskeldamas skautiškosios idėjos svarbą jaunimo auklėjimui. Esą, žmogus nepasidaro gimdamas, o jis žmogiškųjų savybių išsigyja, auklėjamas šeimos, mokyklos ir visuomeninių organizacijų. Kiekvienas turįs ieškoti ne kas bloga, o kas gera ir pagaliau tamė blogyje reikia rasti gėrio. Skautai gerb. svečiui visados buvę prie širdies. Gerai atsimenąs didįjį skautų sąskrydį Palan-goj, kur tekę susipažinti ir su skautų įkūrėju Baden Powellu. Toliau prisiminęs savo paskutiniųjų metų gyvenimą, Vydūnas sakosi jautiesi esąs paliktas demonams, tačiau vėl pakliuvęs savo tautiečių tarpan, atsigaunaš ir labai esąs patenkintas, rašdamas labai gerų ir malonių žmonių jo atžvilgiu. Vydūno kalba palydėta ilgais plojimais. Skautai gerb. rašytojui įteikė stambų bloknatą rašyti, o skautės - tautiško rašto pirštines.

Dar nuoširdų žodį skautams tarė Liubeko skautų globėjas rašyt. Faustas Kirša ir dr. Sakalauskas. Maloniai staigmeną padarė estų skautų atstovai, paskaite sveikinimą lietuviškai.

Skautiškos veiklos apžvalga pateikė Liubeko skautų tunto tūntininkas Statkus. Vėliau skautai atliko savo skautiškuosius pasirodymus.

MITYBOS TVARKYMAS PASAULINIŲ MASTU

Londonas. Pasaulinio maitinimo konferencijoje Kopenhagoje kalbėjo JT maitinimo ir ūkio tarybos pirmininkas Sir J. Boydas Orras. Jis savo kalboje pasiūlė steigti pasaulinę mitybos įstaigą, kuri padėtų atstatyti karo sugriautą ūkį ir laiduotų jo darnų funkcionavimą visiems laikams. Norint išvengti krizių pirmiausia reikia stengtis išlaikyti pastovias kainas, o tai galėtų būti pasiekama tik pasaulinės maitinimo įstaigos pagalba, kuri derlingais metais supirktų tvirtomis kainomis gamybos perteklių, o stigliaus metais tomis pat kainomis jį paleistų į rinkas, kad užkištų atsiradusias spragas. Taip pat būtina neturtingiems ir atsilikusiems kraštams suteikti kreditų maisto, trašų ir žemės ūkio mašinų pirkimui. Šitas dalykas taip pat esąs įmanomas, nes jei kreditai buvo gaunami niekad neišsimokančiai ginklų gamybai, tai jie be abejojimo, būsią gauti ir maitinimo laidavimui bei žemės derlingumo pakėlimui. Gi maitinimo klausimo išsprendimas atversiąs kelią į tarptautinį ūkinį bendradarbiavimą ar pašalinisias vienas iš svarbiausių karo priežasčių — skurdą ir stiglių. Visos tautos turinčios prisidėti prie skurdo, vargo ir bado pašalinimo, kad tuo užslopintų jau bekylančius III-jo pasaulinio karo garsus ir laiduotų pasaulio gerovę taikingomis priemonėmis.

D. Britanijos maitinimo ministeris Strachys pritarė siūlymui, nes tik dėl organizacijos stokos ir apsilėidimo nesąs išnaudojamas žemės dosnumas ir žmogaus pajėgumas kurti. Tačiau reikia žiūrėti, kad maitinimo įstaiga nesukeltų kai kurių valstybių tarpe nerūpestingumą di-

Spaudos an'valga

KA RODO SAKSONIJOS BALSAVIMO REZULTATAI

„Manchester Guardian“ rašo: Didelių negaliojančių balsavimo kortelių procentas padėjo SED-ui gauti absoliučią balsų daugumą, bet kaip tik dėl šios priežasties ta dauguma nėra patenkinama. Mat, jei kas iš balsavimo skaičių aišku, tai, būtent, faktas, kad socialdemokratų partija įstengia turėti lemiamos įtakos politikai, nors jos veikimas Saksonijoje ir yra uždraustas. „Manchester Guardian“ specialus korespondentas didelį negaliojančių balsų procentą motyvuoja tuo, kad buvusių socialdemokratų partijos narių paklausė prieš kurį laiką paleisto šūkiu atiduoti tuščias balsavimo korteles ir todėl, matyt, balsavimo kortelės buvo tyčia padarytos negaliojančios.

„Times“ specialus korespondentas kalba apie balsavimo rezultatų skirtumus miestuose ir kaimuose. Jis iškelia faktą, kad SED turėjo žymiai mažesnį pasisekimą miestuose, ne kaip kaime, ir toliau rašo: Jeigu SED kaimuose pasiekė geresnių rezultatų, kaip miestuose, tai yra tik viena priežastis, kad kaimų balsuotojai pasirinkti turėjo tik vieną kandidatų sąrašą, būtent, tą pačią SED. Kitoms partijoms daugiur buvo neįmanoma išstatyti savo kandidatų sąrašų.

Ir rugsėjo 4 d. laikraščiuose itin iškė-

„Kelyje Tėvynén“ išvartytas baras

„Stilius — tai žmogus“, o laikraštis — tai žurnalistas. Jei iševijoje eina šimtai sieninių, rotorinių, spausdintų laikraščių, tai iš jų matyti, kaip reikšias žurnalistas. „Kelyje Tėvynén“ yra skirtingas iš visų laikraščių, nes jis puikiai žino, ko jis nori ir sugeba taip medžiagą parinkti, redaguoti, kad iš kiekvieno eilutės jauti laikraščio tikslą, jo liniją, jo dvasią. O tai dėl to, kad

dinti gamybą, o tuo pat ir gyventojų perkamąją galią namie. Mat, galų gale tik masių praturtėjimas tegali tikrai pašalinti stiglių.

JAV atstovas siūlė sudaryti komisiją pasaulinės mitybos įstaigos darbo planui paruošti.

„OSSERVATORE ROMANO“ PASISAKO PRIES TITĄ

Roma. Atsakydamas į Jugoslavijos ministerio pirmininko Tito kalbą, kurioje jis kritikavo Popiežiaus teikiamą paramą Jugoslavijos priešams, Vatikano oficiozas „Osservatore Romano“ rašo: „Neteko mums dar girdėti taip kalbant nei vieno valstybės vyro, kuris naudotų tokius išsireikšimus kaip Tito, kalbėdamas apie suvereną, su kuriuo dar palaikomi diplomatiniai santykiai“. Į tvirtinimą, kad Popiežius esąs „Jugoslavijos priešas“ laikraštis atsikerta, kad nė viena besiginčijanti šalis nėra klausiusi Popiežiaus asmeninės nuomonės tuo ar kitu klausimu. Tačiau Popiežiaus pareigūmumo jausmas ir civilizuoto pasaulio sąžinė reikalauja, kad Popiežius spręstų apie tai, kas yra teisinga ir kas netiesa.

liama, kad rinkimai ejo visai tvarkingai ir be jokių kėsinimųsi įgąsdinti.

Jau minėtas „Manchester Guardian“ vedamajame rinkimų klausimu rašo: Rinkimų rezultatai Saksonijoje turėtų būti Maskvoje rūpestingai studijuojami. Neklysim tardami, kad je nesukels ddelio pasitenkinimo. Pati rinkimų eiga, be abejo, buvo laisva ir nekliudoma. Bet reikia turėti omenyje, kad rinkimų laisvė turi prasidėti jau prieš patį rinkimų aktą. Partijos nieku gyvu neturėjo lygių progų laisvai ir nekliudomai veikti. SPD (Vokietijos socialdemokratų partija) sovietų okupacinėje zonoje neegzistuoja. Krikščionių demokratų unija yra šiaip taip pakenčiama, bet jai ne lengva. Rezultatas buvo tas, kad tebuvo tikrai vienintelis kandidatų sąrašas. SED turėjo visas pirmenybes, kokias tik galima įsivaizduoti, savo propagandai vesti. Tuo pasirūpino sovietai, SED propaganda siekė tiek toli, jog ji kalbėjo apie Vokietijos vienybę ir nacionalinį atgimimą. Buvo išnaudojami ir religiniai klausimai. SED-o naudai rinkimams pasibaigus buvo žadėta įvairių atpildų, kaip antai, algų pakėlimo kalnakasiams, maisto normų pakėlimo, karo belaisvių repatriavimo ir subombarduotiems pašalpų davimo.

Sovietai supranta posakį „ranka ranką mazgoja“ ir sugeba jį pritaikyti praktikoje — baigia „Manchester Guardian“.

„Kelyje Tėvynén“ yra redaguojamas patyrisio žurnalisto, idealisto, užsispyrusio lietuviu, kuris dėl lietuviybės kovojo ilgą eilą metų.

„Kelyje Tėvynén“ išėjo 50 numerių ir dėl kaž kokių priežasčių jis nustojo ejęs. Jis daugiau kaip metus laiko beveik reguliariai kas savaitę kalbėjo į skaitytojus atvirai, drąsiai, gindamas mūsų tautos interesus ir Lietuvos laisvės idėją. Jis buvo labai gerai informuotas, nes laikraščio redaktorius, mokėdamas gerai keletą kalbų, atydžiai sekė svetimą spaudą, radiją ir skubiai reagavo į kiekvieną įvykį.

Skaitytojas šio laikraščio labai pasiges, nes kitur to neras, ko-rasdavo „Kelyje Tėvynén“. Jis išvarė didžiulį barą ir bus įvertintas kaip stipriausias kovotojas dėl Lietuvos Nepriklausomybės. Stp. Vk.

INDIJOS VYRIAUSYBĖ PERIMA VALDŽIA

Rugsėjo 3 d. laikraščiuose pirmą vietą užėmė žinios ir pranešimai apie naujosios Indijos vyriausybės perėmimą. Korespondentai aprašinėjo to įvykio eiga, vyriausybės prisaikdinimą kurį atliko vicekaralius, ir naujo Indijos kabineto popiet padarytą spaudos konferenciją. Kiekvieno laikraščio pranešime atspindi didelę reikšmę, kurią šis įvykis užima kiekvieno brito sąmonėje. „Times“ Indijos korespondentas rašo: Naujo Indijos kabineto prisaikdinimu, kurį atliko vicekaralius, politinėje Indijos raidoje įvyko perversmo aktas. Indijos valdymas yra pavestas vyriausybei, kurią sudaro vien tik indai. Šitas įvykis yra kulminacinis taškas britų tuo 109 m. nuosekliai vykdomo plano. Si išmintinga politika siekia dar daug toliau. Vakarykščią dieną visai pagrįstai galima laikyti žymiausia anglų ir indų tautos istorijos diena, apie kurią jau 1830 m. prasitarė vienas žymus anglų politikas. Anglų istorijoje ji bus išdidžiausia diena, jei indų tauta, pilna europinės dvasios, galės patenkinti savo troškimą turėti europinę konstituciją.

IŠ GRAIKIJOS IŠKELIA 1 DIVIZIJĄ

Londonas. Didžioji Britanija, darydama jėgų pergrupavimą Artimuose rytuose, atimanti vieną savo kariuomenės diviziją iš Graikijos. Tačiau tai nereikią, jog tuo pradedama Graikijos evakuacija aplamai.

Mirė lietuvis

Liubekas. S. m. liepos mėn. 14 d. Liubeko latvių ligoninėj mirė Vytautas Misevičius, gyv. Hafkrugo lietuvių stovykloj. Velionis liepos 16 d. palaidotas Liubeko kapinėse.

Mintis

Thought * Lithuanian Daily Newspaper * Permitted by UNRRA Team 155 * Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis * Eina kasdien be žvontadienių * Memmingenas, Airport, Baltic Camp * Prenumerata mėn. 10 RM * Atskiras numeris 40 pf. * Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Memmingen (Bayern) Nr. 9149 * Spausdina Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern)